

Învierea Domnului – slava Sfintei Cruci

Pastorală la Învierea Domnului - 2004

† DANIEL,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

*„Crucii Tale ne închinăm,
Hristoase, și Sfântă Învierea Ta
o lăudăm și o mărim!”
(Din cântările Sfințelor Paști)*

Hristos a înviat!

Iubiți credincioși și credincioase,

Taina Învierii Domnului este nedespărțită de Taina Crucii Sale, deoarece Hristos cel înviat din morți este Hristos cel răstignit. Dar atât în Taina Crucii, cât și în Taina Învierii lui Hristos se arată iubirea lui Dumnezeu mai tare decât păcatul și moartea. Astfel, puterea Învierii este ascunsă în Crucea smereniei lui Hristos, iar slava Crucii se arată în Înviere. Iată de ce în noaptea de Paști, când preotul vestește adevărul Învierii, arată tuturor Sfânta Cruce împreună cu lumânarea de Paști, iar pe cele două coperti ale Sfintei Evanghelii se află icoanele Crucii și Învierii Domnului.

Arătând legătura dintre smerenia Crucii și slava Învierii și a Înălțării lui Hristos, Sfântul Apostol Pavel zice: „(Hristos) *S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-se până la moarte, și încă moarte pe cruce. Pentru aceea Dumnezeu L-a preainălțat și I-a dăruit Lui Nume care este mai presus de orice nume. Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt. Și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl*” (Filipeni 2, 8-11).

Atât Taina Crucii, cât și Taina Învierii lui Hristos au fost profetite de proorocii Vechiului Testament, iar Sfinții Apostoli, martori ai lui Hristos cel răstignit și înviat, le-au mărturisit ca fiind adevăruri mântuitoare și dătătoare de viață.

Așa de pildă, proorocul Isaia, luminat de Duhul Sfânt, a prezis cu sute de ani înainte Taina Crucii și a Învierii lui Hristos în aceste cuvinte: „*El a luat asupra-Si*

durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat. (...) Și fiindcă Și-a dat viața ca jertfă pentru păcat, va vedea pe urmașii Săi, Își va lungi viața și lucrul Domnului în mâna Lui va propăși” (Isaia 53, 4-5 și 10).

Iar proorocul și psalmistul David, luminat și el de Duhul Sfânt, a profetizat Învierea Domnului zicând:

„Că nu vei lăsa sufletul meu în iad, și nici nu vei da pe cel cuvios al Tău să vadă stricăciunea. Cunoscute mi-a făcut căile vieții; umplea-mă-vei de veselie cu fața Ta și la dreapta Ta de frumuseți veșnice mă vei sătura” (Psalm 15, 10-11).

În ziua Pogorârii Sfântului Duh, de sărbătoarea Cincizecimii în Ierusalim, Sfântul Apostol Petru a arătat că prin Învierea lui Hristos s-a împlinit această profeție făcută de psalmistul David: *„Mai înainte văzând, (David) a vorbit despre Învierea lui Hristos: că n-a fost lăsat în iad sufletul Lui și nici trupul Lui n-a văzut putreziciune” (Fapte 2, 31).*

Prin Cruce Hristos a biruit păcatul, iar prin Înviere a biruit moartea.

A fost însă nevoie ca să biruiască mai întâi păcatul pentru că moartea a fost urmarea păcatului după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel zicând: *„plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viață veșnică, în Hristos Iisus, Domnul nostru” (Romani 6, 23).*

Păcatul primilor oameni, Adam și Eva, prin care a intrat moartea în lume și s-a transmis la toți oamenii, a fost neascultarea de Dumnezeu sau căderea din starea de iubire față de El, Făcătorul lumii și Dătătorul vieții.

Sfătuit cu viclenie de șarpe, adică de diavol (cf. Facere 3, 1-6; Ioan 8, 44), Adam a crezut că poate deveni ca Dumnezeu, fără Dumnezeu, rupând legătura de iubire și ascultare față de Dumnezeu. Călcând porunca postului și mâncând din pomul oprit din rai, Adam a răpit un dar al lui Dumnezeu în loc să-l fi primit cu binecuvântare de la Dumnezeu la timpul potrivit. Astfel, pentru om, lumea, sau o parte a ei, a devenit mai de preț decât Făcătorul ei, iar darul a fost răpit sau furat în starea de uitare, nevedere și nesimțire spirituală a prezenței lui Dumnezeu-Dăruitorul. Când, prin neascultare, sufletul protopărinților noștri Adam și Eva s-a golit de iubire față de Dumnezeu, atunci el s-a golit și de lumina prezenței lui Dumnezeu în el. Iar pentru că înainte de căderea în păcat lumina din suflet îmbrăca și trupul oamenilor, acum, după cădere, cu sufletul golit de lumină, ei au văzut că sunt goi și la trup. Rușinându-se, Adam și Eva s-au acoperit cu frunze de smochin și s-au ascuns de Dumnezeu (cf. Facere 3, 1-10).

Mai mult, când Dumnezeu le-a cerut socoteală pentru neascultare, primii oameni nu s-au pocăit, nu și-au recunoscut vina, nu și-au asumat răspunderea pentru cele făcute, ci Adam a învinuit pe Eva, dăruită lui de Dumnezeu, iar Eva a învinuit pe șarpe (cf. Facere 3, 11-13). Astfel, slăbirea legăturii de iubire a omului cu Dumnezeu duce la slăbirea legăturii de iubire dintre oameni și crează dezordine în creație.

Iar întrucât toți oamenii au moștenit firea aceasta omenească bolnavă spiritual, a strămoșilor căzuți în păcat, adică firea înclinată spre neascultare și uitare

de Dumnezeu, înclinată spre lăcomie și slavă deșartă, înclinată spre nepocăință și spre învinuirea altora, ei cad adesea din starea de iubire față de Dumnezeu și față de aproapele. Însă despărțindu-se de Dumnezeu–Izvorul vieții, sufletul și trupul omului aflate în starea de păcat se îndreaptă spre moarte. Pedepsa și pedagogia morții sunt stăvilirea a păcatului și a suferinței produsă de el. Prin moartea trupului, omul nu se mai poate lega pătimas de lumea aceasta limitată ca de un idol, ca de o realitate ce se substituie lui Dumnezeu.

Hristos-Domnul, Fiul veșnic al lui Dumnezeu făcut Om, este Mântuitorul sau Vindecătorul firii omenești căzute în păcat, pentru că El a unit în Sine firea omenească, cea slăbită de păcat și muritoare, cu firea Sa dumnezeiască, cea sfântă și nemuritoare, dătătoare de viață veșnică. De aceea, Sfântul Apostol Pavel spune: „*Precum în Adam toți mor, așa în Hristos toți vor învia*” (I Corinteni 15, 22).

Hristos-Domnul, deși personal nu a avut nici un păcat, a luat asupra Sa păcatele lumii în înțelesul că a luat firea omenească înclinată spre păcat, dar n-a lăsat-o să păcătuiască, ci a îndreptat-o și a sfințit-o, arătându-o neconținut ascultătoare și iubitoare față de Dumnezeu–Tatăl și iubitoare față de oameni.

Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți ai Bisericii, mai ales Sfântul Chiril al Ierusalimului și Sfântul Ioan Gură de Aur, au arătat cum prin ascultare și smerenie, Hristos, Noul Adam, și Fecioara Maria, Noua Evă, au îndreptat greșeaua neascultării lui Adam celui vechi și a Evei celei vechi¹.

Pentru că prin neascultarea Evei și a lui Adam a intrat păcatul în lume, iar prin păcat moartea, acum, prin ascultarea Fecioarei Maria (cf. Luca 1, 38) și prin ascultarea lui Hristos Cel întrupat din ea, a venit izbăvirea de păcat (cf. Filipeni 2, 8-11).

Pentru că prin neascultare, lăcomie și dorință de slavă deșartă, la *mijlocul zilei* Adam și-a întins mâinile spre lemnul pomului cunoștinței binelui și răului din *mijlocul raiului*, Hristos, Noul Adam, și-a întins, tot la *mijlocul zilei*, mâinile răstignite pe lemnul Crucii, ca să vindece firea omenească de neascultare, lăcomie și slavă deșartă. Neascultarea lui Adam a adus moarte oamenilor, dar ascultarea lui Hristos până la moarte pe Cruce aduce oamenilor mântuire și viața veșnică.

Pentru că prin neascultare Adam se desparte de Dumnezeu - Izvorul vieții, Hristos, Noul Adam, prin ascultare până la moarte, rămâne unit în iubire cu Dumnezeu Dătătorul de viață, zicând: „*Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu*” (Luca 23, 46), după ce mai înainte i-a iertat pe cei care L-au răstignit zicând: „*Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac*” (Luca 23, 34). De aceea, Crucea lui Hristos a fost numită „*făcătoare de viață*”. Prin moartea Sa pe Cruce, Hristos cel fără de păcat ridică blestemul morții ca plată pentru păcat și aduce învierea morților. Cu alte cuvinte, dacă păcatul neascultării este moarte, virtutea ascultării de Dumnezeu este viață adevărată, pentru că viața adevărată este nu doar viața biologică, ci viața spirituală veșnică, adică iubire sau har al lui Dumnezeu în om: „*mai bună este mila (iubirea) Ta decât viața*”- zice psalmistul (Psalm 62, 4).

Pentru că *într-o grădină* (a raiului) Adam a săvârșit păcatul neascultării îndepărtându-se de voia lui Dumnezeu, tot *într-o grădină* (cea numită Ghetsimani)

¹ Cf. Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2003, p. 187-270; Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1994, p. 905-1006.

Noul Adam, Iisus Hristos, a arătat că voia Sa omenească urmează vocii lui Dumnezeu: „*nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești*” (Matei 26, 39 și 42). Iar pentru că *într-o grădină* (a raiului) Adam și-a întins mâinile spre pomul oprit, tot *într-o grădină* S-a răstignit Domnul pe Cruce (cf. Ioan 19, 41).

Ca urmare a neascultării de Dumnezeu și a nepocăinței, *Adam și Eva au fost scoși din rai, iar tâlharul cel credincios și pocăit a intrat în rai*, pentru că L-a mărturisit pe Iisus cel răstignit ca fiind nevinovat, și L-a rugat să-l pomenească în împărăția Sa: „*Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta*”. Iar Domnul i-a zis: „*Astăzi vei fi cu Mine în rai*” (Luca 23, 42-43).

Mărturisindu-L pe Iisus ca Domn al unei Împărății veșnice, tâlharul a crezut în puterea Sa dumnezeiască și mântuitoare.

Despre înțelesul legăturii dintre căderea lui Adam în raiul pe care l-a pierdut apoi și mântuirea tâlharului care a dobândit raiul de la Hristos cel răstignit pe Cruce, Sfântul Chiril al Ierusalimului zice: „*Ce putere te-a luminat tâlharule? Cine te-a învățat să te închini Celui disprețuit și răstignit împreună cu tine? O, lumină veșnică care luminează pe cei întunecați! (...) Adam prin lemnul pomului cunoștinței binelui și răului a căzut, iar tu prin lemnul Crucii intri în rai*”². Iar în altă parte zice: „*În timpul în care omul, făcut de Dumnezeu, a fost izgonit din rai (la mijlocul zilei, n.n.) din pricina neascultării, tot în acela a fost adus în rai cel credincios, din pricina ascultării poruncii. Mântuirea deci s-a întâmplat în același timp (ceas al zilei n.n.) în care s-a întâmplat și căderea*”³.

Întrucât Adam și Eva au săvârșit păcatul neascultării nu din inițiativă proprie, ci fiind sfătuiți cu viclenie de șarpe, adică de diavol (cf. Facere 3, 1-6; Ioan 8, 44), Hristos, Noul Adam, prin ascultarea Sa smerită până la moarte pe Cruce, nu numai că a șters zăpădul păcatului neascultării, ci a și biruit puterea demonilor mândri, neascultători și vicleni. De aceea, Sfântul Apostol Pavel ne arată înțelesul biruinței lui Hristos prin smerenia Crucii în aceste cuvinte: „*Ștergând (Hristos) zăpădul ce era asupra noastră, care ne era potrivnic cu rânduieșile lui, și l-a luat din mijloc pironindu-L pe cruce; dezbrăcând de putere începătoriile și stăpâniile (demonice, n.n.) le-a dat de ocară în văzul tuturor biruind asupra lor prin Cruce*” (Coloseni 2, 14-15).

După moartea Sa pe Cruce, Hristos Domnul a fost îngropat într-o grădină, într-un mormânt nou (cf. Ioan 19, 41), ca de acolo să învieze dăruind viața cea nouă, adică viața veșnică, cerească și netrecătoare celor care iubesc pe Dumnezeu mai mult decât propria lor viață pământească, trecătoare.

Despre înțelesul duhovnicesc al grădinii în care a fost înmormântat și din care a înviat Hristos-Domnul, Sfântul Chiril al Ierusalimului spune:

„*Locul unde se afla mormântul era o grădină. Via care a fost sădită acolo a spus: «Eu sunt via» (Ioan 15, 1). A fost sădită în pământ ca să smulgă blestemul cel întâmplat cu Adam (cf. Facere 3, 17). Pământul a fost osândit să răsăre spini și pălămidă (cf. Facere 3, 18), dar a răsărit din pământ Via cea adevărată, ca să*

² Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, p. 212-213.

³ Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, p. 228.

se plinească cele spuse: «Adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din cer a privit» (Psalm 84, 12)»⁴.

Însă pentru a rămâne ascultător până la moarte, Hristos-Domnul a îndurat de bună voie multe rele venite din partea oamenilor păcătoși și a demonilor vicleni care Îl încercau fie cu ispitele din pustie – adică ispitele lăcomiei, ale stăpânirii lumii acesteia trecătoare și ale slavei deșarte (cf. Matei 4, 1-11), fie cu ispitele durerii, adică ale suferințelor sufletești și trupești pricinuite de invidia cărturarilor și a fariseilor, de trădarea lui Iuda, de lepădarea lui Petru, de frica ucenicilor care L-au părăsit, de aroganța și viclenia lui Irod, de duplicitatea și lașitatea lui Pilat, de batjocura soldaților, de ignoranța și rătăcirea mulțimilor învrăjbite, de batjocura tâlharului celui nepocăit, de scuipări, de loviri cu palmele peste obraz, de loviri cu biciul pe corp, de cununa de spini de pe cap, de lovituri de cuie în palme și picioare, de atârănarea pe lemnul Crucii, de adăparea cu oțet, de străpungere cu lancea în coastă. De ce a îndurat Domnul toate acestea, ne spune Sfântul Maxim Mărturisitorul în cuvintele următoare: „*Acesta a fost... scopul Domnului, ca, pe de o parte, să asculte de Tatăl până la moarte, ca om, pentru noi, păzind porunca iubirii, iar pe de altă parte să biruiască pe diavol, pătimind de la el prin cărturării și fariseii puși la lucru de el*”⁵.

Știind mai dinainte că va suferi toate acestea, Hristos-Domnul a pățimit primindu-le nu din constrângere, ci de bună voie, pentru a arăta că iubirea adevărată este mai tare decât păcatul, decât suferința și decât moartea.

În această privință, Sfântul Chiril tâlcuiește astfel slava Crucii lui Hristos ca Taină a mântuirii, ca urcuș spre înviere și viață veșnică:

„După plecarea lui Iuda, Iisus a spus: «A venit ceasul ca să Se preaslăvească Fiul Omului» (Ioan 13, 31). Vezi că Iisus știa că Crucea este spre slava Sa proprie? (...). Aceasta nu înseamnă că mai înainte nu avea slavă, căci era slăvit «cu slava cea dinainte de întemeierea lumii»; dimpotrivă, era slăvit totdeauna ca Dumnezeu. În timpul Patimii însă a fost slăvit pentru că a purtat cununa răbdării. Nu și-a dat viața în chip silit, nici n-a fost omorât prin constrângere, ci de bunăvoie. Ascultă ce spune: «Am puterea să-Mi dau sufletul Meu și iarăși am puterea să-l iau» (Ioan 10, 18) (...). Nu S-a rușinat de Cruce, pentru că mântuia lumea. Cel care a suferit nu era ca toți oamenii, ci Dumnezeu întrupat, Care S-a nevoit în lupta răbdării. (...) Prin urmare El, Care era Dumnezeu, a îngăduit să sufere El mai întâi acestea de la oameni, pentru ca apoi noi, oamenii, să nu ne rușinăm când suferim de la semeni pentru El unele ca acestea”⁶.

Iată de ce, după fiecare citire din Sfintele Evanghelii care vorbesc pe larg despre Sfintele Patimi ale Mântuitorului, Biserica Ortodoxă cântă: *Slavă îndelung răbdării Tale, Doamne!* Arătând cum Taina Crucii devine Taină a Învierii pentru mântuirea oamenilor, Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: „*Toate cele de care S-a*

⁴ *Ibidem*, p. 228.

⁵ Vezi Sf. Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt ascetic 13*, Filocalia română II, p. 30, citat în antologia *Lumina din inimi*, Trinitas, Iași, 2003, p. 47.

⁶ Sf. Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, p. 192 și 199.

*lipsit Domnul ni s-au făcut nouă pricină de lucruri pozitive: astfel, moartea Lui ni s-a făcut nouă viață, ocara Lui ni s-a făcut nouă slavă*⁷.

Iar când Sfântul Ioan Gură de Aur descrie puterea Crucii arătată în Învierea lui Hristos și în lucrarea lui Dumnezeu în istorie, zice: „*Pentru a arăta puterea Crucii, (Hristos) a spus: «Când veți înălța pe Fiul Omului, atunci veți cunoaște că Eu sunt» (Ioan 8, 28). Cu alte cuvinte a spus așa: Când Mă veți răstigni și veți socoti că M-ați biruit, atunci mai cu seamă veți cunoaște puterea Mea! Da, după răstignire, Ierusalimul a fost dărâmat, jertfele de la templu au încetat (...), predica Evangheliei a înflorit și până la marginile lumii cuvântul s-a lătit; pământul și marea, lumea locuită și pustia propovăduiesc neîncetat puterea lui Hristos*”⁸.

Pentru că prin Crucea lui Hristos s-a arătat puterea iubirii mântuitoare a lui Dumnezeu (cf. I Corinteni 1, 18), noi cinștim Sfânta Cruce și ne facem semnul ei când ne rugăm, dimineata, la prânz și seara, când începem un lucru și când îl terminăm, în vreme de necaz și în vreme de bucurie.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Pentru a arăta că puterea Învierii era ascunsă în Cruce, adică în iubirea Lui smerită și îndelung răbdătoare, Hristos-Domnul cel înviat din morți poartă și după slăvita Sa Înviere semnele sau stigmatelile Crucii pe trupul Său, adică în mâinile, în picioarele și în coasta Sa (cf. Ioan 21, 20 și 27).

Prin aceasta, ni se arată că Hristos-Domnul cel răstignit și înviat rămâne pururea izvorul de iubire și de ajutor pentru toți oamenii care se luptă pentru a păstra dreapta credință în Dumnezeu și a asculta de poruncile Lui. Cei care au simțit cel mai mult ajutorul lui Hristos cel înviat în vreme de încercare au fost martirii sau mucenicii, dar și toți credincioșii care luptă pentru adevăr și dreptate sau se ostensc pentru ajutorarea semenilor lor în mod sincer și dezinteresat. Desigur, este grea de purtat crucea adevărului și a dreptății, a bunătății și a dărniceii, când minciuna și nedreptatea, răutatea și lăcomia pun stăpânire pe mulți oameni. Este grea de purtat crucea răbdării și a iertării semenilor când aceștia ne invidiază, ne urăsc pe nedrept, ne batjocoresc și ne pricinuiesc tot felul de rele. Dar dacă ne rugăm pentru vrăjmași ca Dumnezeu să-i îndrepteze și să-i ierte, Hristos Domnul cel răstignit și înviat ne dăruiește iubire din iubirea Sa îndelung răbdătoare, ne dăruiește un har deosebit care ne schimbă felul nostru păcătos de-a gândi și de-a simți, de-a vorbi și de-a lucra. Cu alte cuvinte, El ne dăruiește harul și lumina lucrării pentru mântuirea noastră și a semenilor noștri.

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Iubirea lui Dumnezeu pentru noi trebuie să ne îndemne la iubire pentru semenii noștri (cf. Ioan 13, 34; I Ioan 4, 11; 5, 1). Trebuie să iubim Biserica lui Hristos,

⁷ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Întrebări, nedumeriri și răspunsuri*, 12. *Filocalia românească* II, p. 210, cf. antologiei *Lumina din inimi*, Trinitas, Iași, 2003, p. 48.

⁸ Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, ed. cit., p. 981.

pe frații noștri în credință (cf. Romani 12, 10; Galateni 5, 13), familia noastră (cf. Efeseni 5, 25), pe conducătorii noștri (II Corinteni 8, 7), pe concetățeni (Romani 9, 3,4; 10, 1), pe toți oamenii (cf. Galateni 6, 10) și chiar pe vrăjmași (cf. Matei 5, 44; Romani 12, 14, 20).

Astăzi mulți oameni poartă crucea suferinței datorită înmulțirii păcatelor, a relelor de tot felul, datorită lăcomiei unora și a zgârceniei altora, datorită violenței în familie și în societate, datorită nedreptății și nepăsării, datorită bolilor și singurătății, datorită divorțurilor și certurilor în familie, datorită părăsirii copiilor și bătrânilor ș.a. În această privință, Hristos-Domnul ne spune că „*din pricina înmulțirii fărădelegii iubirea multora se va răci*” (Matei 24, 12).

Astfel, pentru a purta crucea multor încercări și a simți totuși ajutorul lui Hristos cel răstignit și înviat este necesar să ne întărim în credință, să sporim rugăciunea și să săvârșim fapte de ajutorare a semenilor noștri, să fim și noi pentru alții un Simon de la Cirene, care a ajutat pe Iisus să poarte Crucea Sa pe drumul Golgotei (cf. Luca 23, 26). Așa după cum credincioșii care au purtat de bunăvoie Crucea postului, ca înfrânare de la unele bucate și de la orice păcat, se bucură de lumina și binecuvântarea Sfințelor Paști, tot așa și cei care alină suferința semenilor lor prin rugăciune și cuvânt de încurajare, prin faptă bună și dărnicie, vor simți lumina și bucuria Învierii lui Hristos în inimile lor și binecuvântarea Lui în viața și casele lor.

Așadar, în aceste zile este bine să aducem bucuria Sfințelor Paști în casele de copii orfani și bătrâni, la patul bolnavilor și acolo unde este singurătate și suferință, în familiile sărace sau îndoliate și întristate. Pretutindeni unde putem face binele, să-l facem purtând în suflet și în fapte lumina Învierii și bucuria Sfințelor Paști! Orice osteneală și orice jertfă de acest fel cuprinde în ea lumina pe care o vestește Biserica Ortodoxă în ziua de Paști și în fiecare duminică de peste an: *Iată, prin Cruce a venit bucurie la toată lumea!*

Anul acesta puterea Crucii și lumina Învierii Domnului se revarsă în mod deosebit peste toți cei care cinstesc cu multă evlavie pe Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, acum când se împlinesc 500 de ani de la mutarea sa la Hristos-Domnul. Ștefan cel Mare și Sfânt a cunoscut puterea Crucii și a Învierii lui Hristos când a apărut, cu multe jertfe, timp de 47 de ani, țara sa și credința creștină, dar și când a zidit zeci de biserici și mănăstiri în formă de Cruce și lumânare de Înviere sau în formă de corabie a mântuirii. De aceea, în toată România și pretutindeni în lume unde se află români dreptmăritori, va fi cinstit binecredinciosul domnitor român, Ștefan cel Mare și Sfânt al Moldovei, simbol al vitejiei și al vredniciei poporului român. Să mergem cu toții anul acesta la hramurile bisericilor și mănăstirilor zidite de el, dar mai ales la mormântul său de la Mănăstirea Putna, în ziua de 2 iulie, când se va săvârși *Slujba* de pomenire a sa, aprobată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la 10 februarie anul acesta (2004) și tipărită acum la Tipografia TRINITAS din Iași. De asemenea, s-a tipărit *Acatistul* său, care poate fi citit în fiecare joi, în semn de cinstire a sa, el fiind uns Domn al Moldovei în Joia Mare a Sfințelor Paști, la 14 aprilie 1457.

Cu prilejul sfintei sărbători a Învierii Domnului, vă adresăm calde și părintești doriri de sănătate deplină, pace, bucurie și mult ajutor de la Dumnezeu în toată fapta cea bună!

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu – Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți” (II Corinteni 13, 13).

Hristos a înviat!

Data în Reședința noastră mitropolitană din Iași, la sărbătoarea Învierii Domnului, anul mântuirii 2004.